

Obiceiuri si folclor

2015-04-24 12:59:00

Va invitam sa descoperiti frumusetea traditiilor romanesti ce se tin la sarbatorile calendaristice sau la momentele importante din viata oamenilor din comuna Solont.

Iarna este sobra, plina de privatiuni si primejdioasa dar sarbatorile acestui anotimp, cele mai spectaculoase din traditia romanilor, prefigureaza parca clipele in care totul va reveni la viata. Si in comuna Solont aceste sarbatori sunt insotite de traditii si obiceiuri respectate cu sfinzenie de locuitori.

Inceputul iernii este marcat de sarbatorirea Sfantului Andrei.

Asemeni tuturor romanilor, si Solontenii isi sarbatoresc patronul spiritual, pe Sfantu IAndrei, la 30 noiembrie.

Noaptea din ajunul Sf.Andrei este destinata unor obiceiuri, poate antecrestine, care sa asigure protectie oamenilor, animalelor si gospodariilor. Taranii romani le-au pus sub obladierea acestui sfant, tocmai pentru ca ele trebuie garantate de autoritatea si puterea sa. Ajunul Sf.Andrei este considerat unul dintre acele momente in care bariera dintre vazut si nevazut se ridica. Clipa cea mai prielnică pentru a obtine informatii cu caracter de prospectare pentru anul care vine. De asemenea, "Andrei' cap de iarna" cum ii spun bucovinenii, permite interferenta planurilor malefice cu cele benefice, lucrurile importante din existenta oamenilor putand fi intoarse de la matca lor fireasca. Se crede ca in aceasta noapte "umbla strigoii" sa fure "mana vacilor", "mintile oamenilor" si "rodul livezilor".

Impotriva acestor primejdii, tarantul foloseste ca principal element apotropaic (de aparare), usturoiul. In egala masura, casa, grajdul, cotetele, usile si ferestrele acestora sunt unse cu usturoi pisat, menit sa alunge patrunderea duhurilor rele la oameni si animale.

Decembrie vine apoi cu sarbatoarea, atat de asteptata de copii, a Sfantului Nicolae. In seara din ajun, parintii pun in incaltamintea copiilor, pe care acestia si-o pregatesc cu mare grija, multe dulciuri si, uneori, jucarii. In unele case exista si obiceiul de a pune alaturi de cadouri si cate o nuieleusa care ar trebui sa-i cuminteasca, macar din principiu, pe copii care nu s-au purtat bine in timpul anului. Cati dintre noi nu au asteptat cu infrigurare dimineata de 6 decembrie pentru a se uita daca Mosu' a lasat ceva in ghetetele pregatite de cu seara? In ziua Sfantului Nicolae oamenii merg la biserica pentru a-i cinsti pe cei care poarta sau au purtat acest nume.

Sarbatoarea din 20 decembrie, inchinata Sfantului Ignatie al Antiohiei, este cunoscuta in popor sub denumirea de Ignatul porcilor. Se crede ca in noaptea de Ignat porcii viseaza ca vor fi taiati. De acum incolo nu se mai ingrasa, nu mai pun carne pe ei si nu mai mananca, pentru ca si-au visat taierea. Singura activitate permisa in aceasta zi este taierea porcului

La taierea porcului nu trebuie sa stea nimeni prin apropiere, dintre cei care sunt milosi din fire, caci se crede ca porcul moare cu mare greutate, iar carnea unui asemenea porc nu va mai fi buna. Cel ce taie porcul, nu trebuie sa stranga din dinti, ca sa nu iasa carnea porcului tare si sa fiarba cu greutate. Exista si in Solont obiceiul ca porcul taiat sa fie incalcat. Ion Creanga marturiseste in "Amintiri din copilarie": "La Craciun, cand taia tata porcul, si-l parlia, si-l oparia, si-l invalia iute cu paie, de-l inadusii, ca sa se poata rade mai frumos, eu incalceam pe porc deasupra paielor si faceam un chef de mii de lei". Gospodarii cred ca pot cunoaste daca in viitor nevestele lor vor naste fete ori baieti, dupa cum se arata o bucata de carne asezata in osanza. Daca in inima porcului se va gasi mult

sange inchegat, aceasta era semn ca stapanul va avea noroc de multi bani. Splina porcului este cea care descopera durata iernii: daca splina este groasa in capat, e semn ca vom avea o iarna grea, cu multa zapada, inasa, daca este subtire, arata ca va fi iarna saraca in omat, iar anul nou nu va fi imbelsugat.

In satele comunei Solont se afla o intreaga zestre mostenita de la strabuni de creatii populare, cu ocazia sarbatorilor de iarna, cand se canta din casa in casa, tot felul de colinde si uraturi. Unele ditre ele sunt asemanatoare intregii zone a Tazlului, sau chiar a Moldovei, dar sunt si unele specifice satelor si locurilor de aici. Aceste cantece se manifesta in colinde de Craciun si Anul Nou, cantece de stea, sorcova si in mersul cu plugusorul sau chiar cu capra.

In noaptea de Anul Nou, tot satul este in sarbatoare si casele sunt luminate, asteptand uratori.

Dintr-un capat la celalalt al satului se aud uraturi, pocnete din bice, cantece din fluiera si batai din tobe de se cutremura vazduhul la strigatul « Manati mai flacai.....Hai !!!!! »

Continutul versurilor la urat este tocmai specificul vietii agricole, alaturi de boii care au tras plugul la arat si semanat, despre productia ogorului, legat istoric si de stramosii neamului, de Traian si Decebal. Uratorii sunt atat din grupul tinerilor, cat si din grupul varstnicilor, care umbla si ura din casa in casa pana in zorii zilei. Tot cu ocazia sarbatoririi noului an, sunt tineri care organizeaza si umbla cu « capra »

Se confectioneaza din lemn chipul unei capre cu botul de lemn si capul dintr-un sac impodobit din hartie in diferite culori , taiata sub forma de franjuri si care o joaca un tanar intrat in acest sac impodobit. Personalul care insoteste capra este format dintr-un mire, o mireasa, tineri imbracati in uniforma de ofiteri, cai jucati de tineri special imbracati. De asemenea tineri mascati ca : badanari, babe , mosnegi, jidani.

Organizarea si jocul caprei se face din timp(separat in fiecare sat din comuna) pentru a se putea confectiona tinuta pentru acest joc. Primul dans al caprei are loc la primaria din comuna , unde ceata soseste impreuna cu alai. Sunt urate oficialitatile comunei dupa care se porneste pe la casele gospodarilor. De remarcat este capra de la Sarata (dupa numele satului din care provine), despre care se crede ca dateaza inca de pe vremea lui Stefan cel Mare. O inregistrare a acesteia a fost facuta de catre domnul profesor Ion H Ciubotaru seful catedrei de etnologie si folclor din cadrul Universitatii "Al.I. Cuza" Iasi in jurul anului 1975. In dansul caprei de la Sarata se regasesc elemente primordiale din viata omului : nasterea , nunta, moartea.

In dimineata zilei de anul nou, copiii merg de la casa la casa cu « sorcova ».

In cadrul sarbatoririi anului nou din aceste sate, se desprinde o sumedenie de creatii populare in costume, in jocul caprei care reflecta o puternica arta originala a acestor oameni si locuri minunate.

Boboteaza (6 Ianuarie) si cu Sf. Ioan (7 Ianuarie) aproape ca formeaza una si aceeaasi sarbatoare. In perioada premergatoare sarbatorii Botezului Domnului, preotii din parohiile comunei merg pe la casele credinciosilor spre a vesti Botezul Mantuitorului Iisus Hristos si pentru a binecuvanta casele credinciosilor prin stropire cu apa sfintita.

Tot in ajun de Boboteaza, oamenii sculpteaza o cruce din gheata pe care o aseaza in curtea bisericii spre a fi sfintita ,alaturi de vasele mari cu apa din care vor lua credinciosii.

Dupa Boboteaza, 9 zile nu se spala rufe, pentru ca se considera a fi un pacat sa fie spurcata apa care a fost sfintita.

Noaptea de Sfantul Ion este ultima noapte din an in care oamenii mai poarta masti. Acestia merg pe la casele acelor ce poarta acest nume pentru a-i ura.

Ziua de 1 Martie, Martisorul, este considerata sarbatoarea venirii primaverii. Martisorul este un fel de talisman menit sa poarte noroc, oferit impreuna cu urarile de bine, sanatate, dragoste si bucurie si se sarbatoreste din timpul romanilor, cand se sarbatorea ca zeul Marte, zeul fortelor naturii, al primaverii si al agriculturii. Martisorul este format dintr-un fir rosu si unul alb. Culoarea rosie, data de foc, sange si soare, este atribuita vietii, deci femeii. In schimb, culoarea alba, conferita de limpezimea apelor, de albul norilor este specifica intelepciunii barbatului. Fetele il poarta timp de douasprezece zile in piept Dupa aceea, cu snurul leaga o creanga a pomului.

Ultima saptamana a postului mare, Saptamana Patimilor, sau Saptamana Mare este inclusa in sarbatoarea Pastelui, desi in aceasta perioada postul continua chiar cu o mai mare intensitate.

Batraniii obisnuiesc sa manance putin in seara Duminicii Floriilor, dupa care nu mai mananca pana in Joia Mare, cand, de regula, se impartasesc, postul negru fiind continuat apoi pana la Pasti. Cei mai tineri mananca in aceasta saptamana doar paine si fructe uscate si nu beau decat apa de izvor.

Mai ales in trecut, pentru Saptamana Patimilor erau caracteristice urmatoarele traditii (pagane si crestine) :

- ? pastrarea linistii, a tristetii generale
- ? servicii divine mai frumoase, mai fecvente ca de obicei
- ? focuri rituale
- ? respectarea stricta a postului
- ? interdictia unor importante lucrari casnice
- ? ingrijirea locuintelor
- ? curatenia prin curti
- ? intreruperea provizorie a lucrarilor principale pe camp
- ? confectionarea hainelor noi pentru sarbatoare
- ? taierea vitelor si pasarilor pentru sarbatori
- ? tocmirea lautarilor pentru hora satului
- ? impartasirea la biserica, iertarea reciproca intre oameni

Unele dintre cele mai profunde, frumoase si inaltatoare slujbe crestine sunt Deniile. Ele se tin in Postul Mare al Pastilor. Mai frecventate de lume sunt Deniile din Saptamana Mare, care atrag o multime de credinciosi. Pana la inceperea Deniilor, in saptamana a cincea din Postul Pastilor, satele trebuie curatate si primenite, incepand cu casele si ograzile. Toata lumea foieste, aeriseste si scutura. Dar cei mai bucurosi sunt copiii. Dupa ce varuiesc pomii din livezi si gradini, se imbraca in haine de sarbatoare si se duc la biserica. Magia Deniilor ii tulbura si ii farmeca. La fel ca pe mamele, bunicile si surorile lor, care in Saptamana cea Mare intra in biserica cu capul acoperit de-o naframa neagra. Slujba de Inviere are loc la miezul noptii, cand oamenii primesc lumina sfanta de la preot , lumina cu care vor merge apoi cu alai spre cimitir si spre casele lor. Intorsi de la biserica, membrii familiei se asaza la masa, gustand mai intai din ouale si pasca sfintite. Dupa ce isi potolesc foamea ciocnesc cate un pahar de bautura. Ouale se ciocnesc dupa un anumit ritual: persoana mai in virsta (de obicei barbatul) ciocneste capul oului de capul oului tinut in mina de un comesean, in timp ce rosteste cunoscuta formula <<Hristos a Inviat!>>, la care se raspunde cu: <<Adevarat a Inviat !>>. Dupa credinta populara, e bine de tinut minte cu cine ai ciocnit intai pentru ca, daca din intamplare te ratacesti in vreo padure, n-ai decit sa-ti amintesti cu cine ai ciocnit intai de Pasti, si imediat gasesti drumul pe unde ai venit. Masa din prima zi de Pasti este un prilej de reunire a familiei, decurgand dupa un adevarat ritual. De pe masa de Pasti nu pot lipsi: ouale rosii, casul de oaie, salata cu ceapa verde si ridichi, drobul si friptura de miel, pasca umpluta cu brinza sau smantana si, mai nou, cu ciocolata. In dimineata primei zile de paste, se pune intr-unlighian un ou rosu si o moneda. Se toarna apa proaspata (neinceputa) adusa de la fantana. Toti ai casei se spala pe rand, dandu-si fiecare cu oul rosu peste obraz si zicand : « Sa fiu sanatos, si obrazul sa-mi fie rosu ca oul ; toti sa ma doreasca si sa ma astepte asa cum sunt asteptate ouale rosii de Pasti ; sa fiu iubit ca ouale in zilele Pastilor ». Dupa aceea se ia moneda si trecand-o peste fata se zice : « Sa fiu mandru si curat ca argintul ».

Un loc de cinstea in istoria comunei Solont este ocupat de eroii acesteia, oameni ce si-au pierdut viata in cele doua razboaie mondiale. In memoria acestora cu sprijinul celor trei preoti si al scolilor din comuna, sunt organizate serbari la monumentele ridicate in cinstea lor in ziua de Inaltare (la 40 de zile dupa sarbatorirea Pastelui). In satul Cucuieti , dupa slujba de Inaltare toti oamenii din biserica in frunte cu preotul satului merg la monumentul inchinat eroilor unde se tine slujba , se dau de pomana oua rosii si pasca , spre cinstirea eroilor.

Un alt prilej de bucurie si sarbatoare pentru sateni il reprezinta hramul satului, tinut separat in fiecare parohie (in satul Solont in prima duminica dupa Adormirea Maicii Domnului, in satul Sarata de sfantul Nicolae, iar in satul Cucuieti pe 8 nov.)

Inainte de hram satul parca imbraca straie de sarbatoare : sunt curatate gospodariile oamenilor si ulitile satului. In dimineata hramului lumea merge la biserica, dupa care invita acasa la masa oaspeti din alte sate. Un obicei ce aminteste de hora satului este balciul , unde se aduna lume bucurandu-se de inghetata la cornet, vata de zahar, muzica ce rasuna de peste tot si scranciobul ce se roteste necontenit.

Ca in toate satele patriei si in Solont, locuitorii organizeaza tot felul de serbari si sarbatori asa cum si ei le-au mostenit de la strabunii lor. Majoritatea acestor sarbatori sunt asemanatoare cu cele din

satele de pe Valea Tazlului, a Bistritei si a Siretului.

Aceste sarbatori se fac cu ocazia evenimentelor locale sau de familie : nunta, botez, inmormantare.

Cu ocazia acestor evenimente se scot in evidenta unele afirmatii culturale de inalta tinuta artistica, se scot in evidenta unele traditii pe care si ei le-au mostenit de la strabuni si pe care le pastreaza ca pe niste scumpe valori ale folclorului local. Aceste evenimente sunt acte de sarbatoare, de petrecere si de afirmare a unor traditii si acte de viata culturala ce se desfasoare mereu intre locuitorii satelor noastre.

Institutor,
Bunduchi Mirela